

EHDOTUS PUOLUSTUSHALLINNON KESTÄVÄN KEHITYKSEN OHJELMAKSI

Puolustushallinnon kestävä kehityksen

yhteistyöverkosto / 2010

SISÄLLYSLUETTELO

PUOLUSTUSMINISTERILLE	3
JOHDANTO.....	5
1. KESTÄVÄ KEHITYS.....	6
2. KESTÄVÄ KEHITYS JA PUOLUSTUSHALLINTO	8
2.1. Kestävän kehityksen strategian toimeenpano puolustushallinnossa	8
2.2. Puolustuspolitiikka ja kestävä kehitys	9
2.3. Puolustuskyky ja kestävä kehitys	10
2.4. Puolustushallinto yhdyskunta- ja ympäristöpoliittisena toimijana.....	10
2.5. Puolustushallinto henkilöstöpoliittisena toimijana	11
2.6. Puolustushallinto materiaalipoliittisena toimijana	11
2.7. Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen.....	12
2.8. Kansainvälinen kriisinhallinta	12
3. PUOLUSTUSHALLINNON KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEET JA TOIMENPIDE-EHDOTUKSET	14
3.1. Kestävän kehityksen tietoisuuden parantaminen.....	14
3.2. Vaikutusten arvioinnin kehittäminen puolustushallinnossa.....	15
3.3. Kestävä kehitys varuskuntien (vast. sotilasalueiden) toiminnassa.....	16
3.4. Hyvän työnantajan toimintamalli sekä henkilöstön ja koulutettavien asevelvollisten hyvinvointi ja turvallisuus	17
3.5. Kestävät hankinnat puolustushallinnossa	18
3.6. Kestävän kehityksen edistäminen sotilaallisella kriisinhallinnalla.....	20
3.7. Itämeren turvallisuuden ja suojelun edistäminen	21
3.8. Ilmasto- ja energiapoliittisten tavoitteiden edistäminen.....	22
4. PUOLUSTUSHALLINNON KESTÄVÄN KEHITYKSEN OHJELMAN TOIMEENPANO JA KESTÄVÄN KEHITYKSEN MUKAISEN TOIMINNAN KEHITTÄMINEN	23
LÄHTEET	25
LIITE 1. Kestävän kehityksen ulottuvuuksien määritelmät	26
LIITE 2. Kansallisen kestävä kehityksen strategian 2006 visio ja tavoitteet	27
LIITE 3. Puolustushallinnon kestävä kehityksen yhteistyöverkoston asettamispäätös	28
LIITE 4. Puolustushallinnon kestävä kehityksen ohjelman vaikutusten arviointi	29

PUOLUSTUSMINISTERILLE

Valtioneuvosto hyväksyi Suomen kestävän kehityksen strategian ”Kohti kestäviä valintoja – kansallisesti ja globaalisti kestävä Suomi” vuonna 2006. Strategian visiona on hyvinvoinnin turvaaminen luonnon kantokyvyn rajoissa kansallisesti ja globaalisti. Strategian tavoitteena on luoda kestävää hyvinvointia turvallisessa, osallisuutta edistävässä ja moniarvoisessa yhteiskunnassa, jossa kaikki kantavat vastuuta ympäristöstä.

Suomen kestävän kehityksen strategia sisältyy hallitusohjelmaan. Hallitus velvoittaa ohjelmassaan valtionhallintoa laatimaan toimintaansa liittyvät kestävän kehityksen ohjelmat ja toimeenpanemaan kestävän kehityksen strategia. Ministeriöiden ja niiden alashallintojen tulee sitoutua kestävän kehityksen edistämiseen ja sisällyttää kestävän kehityksen linjaukset strategioihin ja ohjelmiin. Julkisen hallinnon organisaatioiden tulee toteuttaa kestävää kehitystä jatkuvaisessa toiminnassa.

Kestävä kehitys käynnistyi kansainvälisesti 1990 –luvun vaihteessa, mistä lähtien myös puolustushallinto on osallistunut tähän toimintaan. Kansallisen kestävän kehityksen strategian toimeenpanoon liittyen puolustushallintoon perustettiin 11.2.2008 kestävän kehityksen yhteistyöverkosto, jonka tehtävänä on seurata, arvioida ja edistää strategian toimeenpanoa ja kehittää kestävän kehityksen mukaista toimintaa puolustushallinnossa.

Puolustushallinnon kestävän kehityksen yhteistyöverkosto on laatinut ehdotuksen puolustushallinnon kestävän kehityksen ohjelmaksi. Ohjelma sisältää puolustushallinnon lakisääteisten tehtävien ja toiminnan yhtymäkohdat kestäväan kehitykseen, kestävän kehityksen painopistealueet ja tavoitteet sekä toimenpide-ehdotuksia. Ohjelmassa on huomioitu hallinnonalan lakisääteiset tehtävät ja strategiset tavoitteet sekä kestäväan kehitykseen liittyvät muut valtioneuvoston linjaukset.

Puolustushallinnon lakisääteiset tehtävät tukevat kestäväa kehitystä. Yhteiskunnan turvallisuus ja vakaus ovat perusedellytyksiä kestävälle kehitykselle. Kriisinhallintaan osallistumalla luodaan myös kansainvälisellä tasolla edellytyksiä kohdealueen kestävälle kehitykselle.

Ohjelman päätavoitteena on kansallisen strategian toimeenpano ja kestävän kehityksen valtavirtaistaminen puolustushallintoon ottaen tasapainoisesti huomioon kestävän kehityksen ekologiset, taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuuriset näkökohdat.

Yhteistyöverkosto esittää puolustushallinnon kestävän kehityksen ohjelman painopistealueiksi:

- Kestävän kehityksen tietoisuuden parantaminen
- Vaikutusten arvioinnin kehittäminen puolustushallinnossa

- Kestävä kehitys varuskuntien (vast. sotilasalueiden) toiminnassa
- Hyvän työnantajan toimintamalli sekä henkilöstön ja koulutettavien asevelolisten hyvinvointi ja turvallisuus
- Kestävät hankinnat puolustushallinnossa
- Kestävän kehityksen edistäminen sotilaallisella kriisinhallinnalla
- Itämeren turvallisuuden ja suojelun edistäminen
- Ilmasto- ja energiapoliittisten tavoitteiden edistäminen

Yhteistyöverkosto esittää kunnioittaen, että kestävän kehityksen ohjelman toteutus jalkauteaan kaikkien toimijoiden vastuulle osaksi kaikkea toimintaa. Kestävän kehityksen ohjelma, sen tavoitteet ja toimenpiteet esitetään sisällytettäväksi puolustushallinnon toiminnan ja talouden pitkän, keskipitkän ja lyhyen aikavälin suunnittelu-, toteutus- ja seurantajärjestelmään.

Yhteistyöverkosto pitää tärkeänä, että kestävän kehityksen ohjelman toteutumista ja ajantasaisuutta jatkuvasti seurataan ja arvioidaan. Ohjelma esitetään tarkistettavaksi tarvittaessa hallitusohjelman ja valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisten sekä kestävän kehityksen linjausten mukaisesti.

Helsingissä 19.01.2010

Puolustushallinnon kestävän kehityksen yhteistyöverkosto

Puheenjohtaja **Antti Kivipelto**

Varapuheenjohtaja **Sami Heikkilä**

Matti Piispänen

Jouko Tuloisela

Anu Sallinen

Terhi Ylitalo

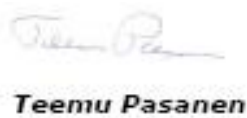

Minna Branders

Eero Svanberg

Matias Warsta

Kari Seppänen

Aimo Jokela

Teemu Pasanen

Pekka Aalto

Timo Mäkelä

JOHDANTO

Globaali väestön lisääntyminen, talouden kasvu ja elintason nousu ovat merkittävästi lisänneet luonnonvarojen käyttöä ja energian kulutusta. Vakavat ympäristöongelmat, köyhyys ja sosiaalinen eriarvoisuus sekä ekosysteemien vaarantuminen ovat tämän kehityksen käänköpuolia ja merkkejä maapallon kantokyvyn rajallisuudesta. Myös yhä useammat kansalliset ja kansainväliset kriisit ovat suoraan tai välillisesti seurausta tästä kestäättömästä kehityksestä. Jotta myös tulevilla sukupolville voidaan säilyttää mahdollisuudet hyvinvointiin sekä turvalliseen ja terveelliseen elinympäristöön, se edellyttää yksilöiden, yhteisöjen ja valtioiden toimintatapojen maailmanlaajuisista muutosta kohti kestävämpää kehitystä.

Suomen kestäväen kehityksen strategialla 2006 "Kohti kestäviä valintoja - Kansallisesti ja globaalisti kestävä Suomi" toimeenpannaan kansallisesti YK:n ja EU:n kestäväen kehityksen linjauksia. Strategian tavoitteiden saavuttaminen edellyttää julkisen ja yksityisen sektorin valtakunnallisten ja alueellisten toimijoiden toimenpiteitä ja toimintatapojen muutosta.

Puolustushallinnon kestäväen kehityksen ohjelmalla toimeenpannaan kansallinen kestäväen kehityksen strategia puolustushallintoon. Ohjelman tavoitteena on tunnistaa puolustushallinnon yhtymäkohdat kestäväen kehitykseen ja valtavirtaistaa kestävä kehitys hallinnonalan toimintaan.

1. KESTÄVÄ KEHITYS

YK:lla on keskeinen rooli kestävän kehityksen edistämässä. Rio De Janeirossa vuonna 1992 järjestetty YK:n ympäristö- ja kehityskonferenssi ja Johannesburgissa vuonna 2002 järjestetty YK:n huippukokous ovat kansainvälisen kestävän kehityksen tärkeimpiä tapahtumia.

Rio de Janeiron konferenssissa 187 valtion edustajat allekirjoittivat Rion julistuksen ja kestävän kehityksen toimintaohjelman Agenda 21. Konferenssissa perustettiin myös YK:n kestävän kehityksen toimikunta edistämään kestävä kehitystä ja integroimaan kestävän kehityksen ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen ulottuvuus kansainväliseen, alueelliseen ja kansallisen tason politiikkaan.

Johannesburgin huippukokouksessa hyväksyttiin poliittinen julistus ja Johannesburgin toimintasuunnitelma kestävän kehityksen edistämiseksi. Toimintasuunnitelma vahvistaa ja täydentää vuoden 2000 YK:n vuosituhatta koskevan julistuksen tavoitteita.

Kestävällä kehityksellä on tärkeä rooli Euroopan Unionin toiminnassa. EU:n ensimmäinen kestävän kehityksen strategia vahvistettiin vuonna 2001 Göteborgin Eurooppa-neuvostossa. Uudistettu strategia hyväksyttiin vuonna 2006, jolla vahvistettiin EU:n sitoutumista kestäväan kehitykseen. Uudistetun strategian tärkeimmät tavoitteet ovat ympäristönsuojelu, sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja yhteenkuuluvuus, taloudellinen hyvinvointi ja kansainvälisten velvoitteiden täyttäminen.

Suomessa kestävän kehityksen toiminta perustuu kaikkien keskeisten toimijoiden sitouttamiseen ja laajaan yhteistyöhön. Kestävä kehitystä varten perustettiin vuonna 1993 Suomen kestävän kehityksen toimikunta. Toimikunnan mukaan *kestävä kehitys on jatkuvaa, ohjattua yhteiskunnallista muutosta eri aluetasoilla, jonka päämääränä on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet.*

Kestävän kehityksen ulottuvuudet ymmärretään Suomessa tasaveroisiksi ja niiden välisiä vuorovaikutussuhteita pidetään tärkeinä. Kestävän kehityksen ulottuvuuksien määritelmät sekä muita kestävän kehityksen tulkintoja on kuvattu liitteessä 1.

Valtioneuvosto hyväksyi kansallisen kestävän kehityksen strategian "Kohti kestäviä valintoja - kansallisesti ja globaalisti kestävä Suomi" vuonna 2006. Strategian visiona on hyvinvoinnin turvaaminen luonnon kantokyvyn rajoissa kansallisesti ja globaalisti. Sen tavoitteena on luoda kestävää hyvinvointia turvallisessa, osallisuutta edistävässä ja moniarvoisessa yhteiskunnassa, jossa kaikki kantavat vastuuta ympäristöstä. Strategian toimeenpanosta, edistämisestä, arvioinnista ja seurannasta vastaa Suomen kestävän kehityksen toimikunta. Strategian teema-alueet ja tavoitteet on esitetty liitteessä 2. Tavoitteiden aikajänne ulottuu vuoteen 2030.

Vanhasen II hallitus velvoitti ohjelmassaan valtiohallintoa laatimaan toimintaansa liittyvät kestävän kehityksen ohjelmat ja toimeenpanemaan kansallinen kestävän kehityksen strategia hallinnonalojen yhteistyönä. Toimeenpano-ohjeistuksen mukaan ministeriöiden ja niiden alais-hallinnon tulee sitoutua kestävän kehityksen edistämiseen omilla hallinnonaloillaan ja sisällyttää kestävän kehityksen linjaukset sektori- ja alais-hallinnon strategioihin ja ohjelmiin. Lisäksi julkisen hallinnon organisaatioiden tulee toteuttaa kestävää kehitystä omissa arkitoinnoissaan sekä työ- ja toimintaympäristössään.

2. KESTÄVÄ KEHITYS JA PUOLUSTUSHALLINTO

Puolustushallinto on osallistunut Suomen kestävän kehityksen toimintaan alusta lähtien ja pyrkinyt toiminnassaan kestävän kehityksen edistämiseen. Kestävän kehityksen periaatteita on sisällytetty hallinnonalan strategioihin, ohjelmiin ja toimintaan, joiden seurauksena hallinnon eri tasoille on syntynyt kestävää kehitystä edistäviä käytäntöjä, hankkeita ja toimintatapoja.

2.1. Kestävän kehityksen strategian toimeenpano puolustushallinnossa

Kestävän kehityksen strategian linjauksia on sisällytetty puolustusministeriön strategiaan, jossa painotetaan hallinnon vastuuta kestävästä kehityksestä resurssien sekä yhteiskunnallisen ja teknologisen kehityksen muodostamien reunaehtojen puitteissa. Kestävän kehityksen ulottuvuudet on sisällytetty varsin laajasti varuskuntien kehittämiseen. Ympäristönäkökulma on taloudellisuuden ohella sisällytetty myös hankintatoimeen. Henkilöstön ja koulutettavien hyvinvointi ja turvallisuus ovat jo pitkään olleet puolustushallinnon henkilöstöpolitiikan oleellisia osia.

Kestävän kehityksen strategian toimeenpano käynnistettiin 29.11.2007 ohjauskirjeellä, jolla puolustushallinnon toimijoille annettiin tehtäväksi kestävän kehityksen linjausten sisällyttäminen käytännön toimintaan. Toimeenpanon tueksi perustettiin puolustushallinnon kestävän kehityksen yhteistyöverkosto, jonka tehtävänä on seurata, arvioida ja edistää strategian toimeenpanoa ja kehittää kestävän kehityksen mukaista toimintaa puolustushallinnossa.

Yhteistyöverkosto aloitti myös hallinnon kestävän kehityksen ohjelman laatimisen. Ohjelman viitekehityksen muodostavat kestävän kehityksen linjaukset, valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspolitiikka, hallinnonalan lakisääteliset tehtävät ja strategiset linjaukset sekä hallinnonalan ohjaus.

Ohjelmatyössä on selvitetty puolustuspolitiikan, puolustuskyvyn kehittämisen ja puolustuskyvyn käytön yhtymäkohdat kestävään kehitykseen. Myös hallinnonalan kestävän kehityksen nykytilaa on arvioitu kansallisen kestävän kehityksen strategian teema-alueiden kautta. Yhtymäkohtien ja nykytilan arvioinnin pohjalta on tunnistettu puolustushallinnon keskeiset kestävän kehityksen painopistealueet ja tavoitteet sekä määritetty tavoitteiden saavuttamista edellyttävät toimenpide-ehdotukset.

2.2. Puolustuspolitiikka ja kestävä kehitys

Puolustuspolitiikalla edistetään valtion ja väestön turvallisuutta, tuetaan kansallista päätöksentekoa ja luodaan edellytykset uskottavan puolustuskyvyn ylläpidolle, kehittämiselle ja käytölle. Aktiivisen puolustuspolitiikan avulla tuetaan Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan päämäärien saavuttamista ja yhteiskunnan kestävästä kehitystä. Puolustuspolitiikasta vastaa puolustusministeriö valtioneuvoston osana.

Puolustuspolitiikkaa linjataan hallitusohjelmalla sekä valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisella selonteolla. Tavoitteena on uskottava puolustuskyky, jolla ennalta ehkäistään ja torjutaan Suomeen kohdistuvia sotilaallisia uhkia sekä tuetaan muuta yhteiskuntaa ja viranomaisia laaja-alaisen turvallisuusuhkien torjunnassa.

Puolustuspolitiikalla on perinteisesti vastattu valtion turvallisuuteen kohdistuvaan sotilaalliseen tai poliittiseen uhkaan. Puolustuspolitiikka on viime vuosikymmenen aikana laajentunut merkittävästi valtiokeskeisestä, suvereniteettiin sidotusta turvallisuudesta myös yhteisölliseen ja inhimilliseen turvallisuuteen, joihin myös kestävästä kehityksen näkökulmat linkittyvät. Keskinäisriippuvassa maailmassa useimmat turvallisuushaasteet ja uhkat ovat valtioiden rajat ylittäviä ja vaikutuksiltaan laajoja, joiden hallinta vaatii perinteisen puolustuspolitiikan keinojen ja sotilaallisen puolustuksen lisäksi muita toimenpiteitä. Tämän vuoksi perinteiseen varautumiseen ja uhkiin vastaamiseen lisäksi on kiinnitettävä huomiota myös entistä laaja-alaisempia uhkia ennaltaehkäiseviin ja turvallisuutta edistäviin toimiin.

Laaja turvallisuuskäsitys on tuonut puolustuspolitiikan piiriin sellaiset turvallisuuskysymykset, jotka kehittyessään saattavat muodostua uhkiksi ja aiheuttaa merkittävää vaaraa tai haittaa kansainvälisille valtiotoimijoille yleisesti ja myös Suomelle kansallisesti. Turvallisuusympäristöön vaikuttavissa tekijöissä on nostettava esiin myös sellaisia maailmanlaajuisia kysymyksiä, jotka eivät akuutisti muodosta valtioille suoranaisia turvallisuusuhkia, kuten ilmastonmuutos, energian tai vesivarojen niukkuus ja väestöliikkeet, mutta jotka kehittyessään saattavat aiheuttaa laajamittaista tuhoa tai horjuttaa yhteiskuntien vakautta ja vaikuttaa siten turvallisuuskehitykseen. Näiden kysymysten hallinnassa puolustuspolitiikan keinovalikoimaan tulisi sisällyttää myös kestävästä kehityksen toimintamallit.

Laaja-alaisen turvallisuuden haasteisiin vastaaminen edellyttää hyvää, tavoitteellista ja tehokasta hallintotapaa, vaikuttamista kansainvälisesti sekä kykyä reagoida nopeasti toimintaympäristön muutoksiin. Laaja-alaisiin uhkiin on varauduttava osana eurooppalaisia ja maailmanlaajuisia yhteistyörakenteita ja järjestöjä, joiden kautta voidaan muun muassa poliittisen, taloudellisen, sotilaallisen sekä tieteellisen ja teknologisen yhteistyön puitteissa vahvistaa kansallista puolustuskykyä. Monenkeskisen järjestelmän toimivuus ja kansainvälisten toimijoiden sitoutuminen yhteisiin pelisääntöihin ovat Suomelle tärkeitä.

2.3. Puolustuskyky ja kestävä kehitys

Suomen puolustuskyvyn peruselementit ovat aktiivinen puolustuspolitiikka, sotilaallinen maanpuolustus, yhteiskunnan muut voimavarat ja kansainvälinen yhteistyö. Puolustuskyky (ml. suorituskyky) mitoitetaan valtiojohdon turvallisuus- ja puolustuspoliittisten linjausten mukaisesti. Ensisijaisena tavoitteena on ehkäistä ennalta sotilaallisen voiman käyttö Suomea vastaan.

Suomen puolustuskykyä käytetään lakisääteisten tehtävien mukaisesti Suomen sotilaalliseen puolustamiseen, muiden viranomaisten tukemiseen ja kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan. Puolustuskyvyllä turvataan itsenäisyyden ja alueellisen koskemattomuuden lisäksi myös Suomen demokratiaa, tasa-arvoa, sananvapautta, oikeusvaltiota ja muita vastaavia yhteiskunnan perusarvoja. Puolustuskyvyn käyttö vaikuttaa suoraan ja välillisesti toiminta-alueen lyhyen ja pitkänajan yhteiskunnalliseen kehitykseen ja vakauteen.

Valtakunnallinen sotilasalueverkosto, ammattitaitoinen henkilöstö ja koulutettu reservi sekä nykyaikainen Suomen olosuhteisiin soveltuva materiaali mahdollistavat osaltaan uskottavan puolustuskyvyn, jolla on myös merkittäviä ekologisia, taloudellisia, sosiaalisia ja kulttuurisia vaikutuksia.

Kansalaisten luottamus ja myönteinen suhtautuminen maanpuolustukseen on puolustuskyvyn yksi kulmakivi. Edistämällä kestävästä kehityksestä luodaan edellytyksiä myös maanpuolustustahdon myönteiseen kehitykseen.

2.4. Puolustushallinto yhdyskunta- ja ympäristöpoliittisena toimijana

Suomen puolustus perustuu alueellisen puolustuksen periaatteeseen, yleiseen asevelvollisyyteen ja laajaan reserviin sekä vahvaan maanpuolustustahtoon ja kansainväliseen sotilaalliseen yhteistyöhön.

Valtakunnallinen sotilasalueverkosto on osa puolustusjärjestelmäkokonaisuutta. Sotilasalueverkosto muodostuu varuskunnista, varikoista sekä ampuma- ja harjoitusalueista. Niitä käytetään hallintotehtäviin, koulutukseen, tuotanto-, tutkimus- ja kehitystoimintaan, poikkeusolojen tarpeisiin ja sidosryhmäyhteistyöhön. Varsinaisten sotilastehtävien ohella toimintaan sisältyy laaja virka-aputoiminta ja jatkuvasti kehittyvä viranomaisyhteistyö. Normaaliolojen toiminnan lisäksi toiminnassa korostuu varautuminen erilaisiin poikkeusoloihin.

Varuskunnat (vast. sotilasalueet) ovat suuria yhteiskunnan laitoksia, koulutus- ja osaamiskeskustoja, jotka työllistävät ja kouluttavat tuhansia työntekijöitä, varusmiehiä, reserviläisiä ja kriisinhallintaan osallistujia.

Varuskuntia (vast. sotilasalueita) kehitetään valtioneuvoston linjausten mukaisesti osana yhteiskunnan monikeskuksista ja verkottuvaa aluerakennetta. Varuskunnat tukevat maakuntien ja sijaintipaikkakuntiensa kehitystä käyttämällä alueen palveluita ja toimimalla liikunta-, kulttuuri- yms. aktiviteettien ja yhteistoiminnan keskuksina. Julkisen ja yksityisen sektorin välinen kumppanuus on oleellinen osa puolustushallinnon toimintaa hallinnonalan kaikilla tasoilla. Sotilasalueilla on myös merkittävä kulttuurinen ja ekologinen merkitys. Varuskunnat luovat ja ylläpitävät sotilaskulttuuria (ml. museotoiminta, järjestötoiminta) ja lisäävät siten myös sijaintipaikkakuntiensa kulttuurista monimuotoisuutta. Sotilasalueilla on todettu myös Suomessa harvinaisia elinympäristöjä ja merkittäviä luontoarvoja, jotka ovat säilyneet ja syntyneet erityisesti sotilaallisen toiminnan johdosta. Puolustusvoimien toiminta aiheuttaa toisinaan myös haitallisia ympäristövaikutuksia, kuten melua.

Puolustusjärjestelmään kuuluvat valtakunnallisten joukkojen lisäksi maakuntajoukot, jotka ovat puolustusvoimien sodan ajan alueellisia joukkoja. Maakuntajoukoilla vastataan maakuntakohtaisiin poikkeusolojen uhkamalleihin ja tuetaan yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamista. Maakuntajoukkoja voidaan käyttää normaalioloissa myös muun yhteiskunnan tarvitsemiin virka-aputehtäviin.

2.5. Puolustushallinto henkilöstöpoliittisena toimijana

Puolustushallinto on merkittävä työllistäjä ja kouluttaja. Puolustushallinnon henkilöstöpolitiikka perustuu hyvän työnantajan toimintamalliin, jossa huolehditaan yleisestä työnantajakuvasta, tehtävien houkuttelevuudesta, hyvästä työilmapiiristä, henkilöstön tasa-arvoisesta ja yhdenvertaisesta kohtelusta sekä osaamisen hallinnasta ja kehittämisestä.

Vuosittain koulutetaan kymmeniä tuhansia varusmiehiä, reserviläisiä ja sotilaalliseen kriisinhallintaan osallistuvia henkilöitä. Hallinnon palveluksessa olevien ja koulutettavien työ- ja palvelusturvallisuuteen, terveyteen ja henkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin kiinnitetään erityistä huomiota. Varusmiehille tarjotaan sotilaskoulutuksen yhteydessä monia erilaisia sosiaalisia palveluja liittyen mm. syrjäytymisen ehkäisyyn ja työllistymiseen. Henkilöstön osaamisesta ja sen kehittämisestä pidetään huolta.

2.6. Puolustushallinto materiaali- ja palvelupoliittisena toimijana

Puolustushallinto on suurin valtionhallinnon hankkija. Hallinnonalan budjetista käytetään noin kolmasosa erilaisiin materiaali- ja palveluhankintoihin. Kestävä kehitys on otettu huomioon puolustusvoimien materiaalisessa kehittämisessä. Materiaalitehokkuutta edistetään kestävien ja pitkäikäisten tuotteiden hankinnalla sekä tehostamalla elinkaariajattelua.

Puolustushallinto edistää kotimaisen teollisuuden tuotannon ylläpitoa ja kehittämistä Suomen puolustuksen kannalta strategisilla ja kriittisillä kompetenssialueilla ja luo omalta osaltaan edellytyksiä alan tulevaisuudelle. Hankintojen ohjauksessa otetaan huomioon elinkaariajattelu ja ympäristönäkökulmat. Hankittaville tuotteille ja palveluille asetetaan mahdollisuuksien mukaan ympäristökriteerit ja tärkeimmiltä puolustusmateriaalia tuottavilta toimittajilta edellytetään ympäristöjärjestelmää. Erityisesti vaatetushankinnoissa on viime vuosina ryhdytty vaatimaan toimittajilta kansainvälisen työjärjestön (ILO) sopimusten noudattamista.

2.7. Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen

Kansallisella tasolla keskeisessä roolissa on Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategia, jonka mukaisesti ylläpidetään valtiollista itsenäisyyttä, yhteiskunnan turvallisuutta sekä väestön elinmahdollisuuksia kaikissa turvallisuustilanteissa. Toimintoja turvattaessa hallinnon, viranomaisten ja elinkeinoelämän yritysten ohella myös vapaaehtoistoimintaan perustuvilla kansalaisjärjestöillä on merkittävä rooli. Keskeisenä tavoitteena on välttää päällekkäinen voimavarojen kehittäminen. Kustannustehokkuuteen kohdistuvat kasvavat odotukset muokkaavat jatkuvasti hallinnon ja elinkeinoelämän rakenteita sekä toimintamalleja.

Puolustusministeriö vastaa kokonaisuutena puolustuksen yhteensovittamisesta, johon kuuluvat julkisen sektorin eli valtioneuvoston, valtion viranomaisten ja kuntien sekä yksityisen sektorin toimenpiteiden ja kansalaisten vapaaehtoisen toiminnan yhteensovittaminen yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ylläpitämiseksi kaikissa tilanteissa. Puolustusministeriöllä on keskeinen rooli sovittaa yhteen kaikki nämä sotilaalliset ja siviilialojen toimet ulkoisen, valtioiden aiheuttaman tai muun uhkan varalta. Puolustusministeriö seuraa toimialalleen kuuluvien yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseen liittyvien tehtävien toteuttamista ja niiden kehittämistä. Ministeriö sisällyttää toiminnan ja talouden suunnittelu- ja toimeenpanoasiakirjoihin sekä vuosittaisiin toimintakertomuksiin strategisten tehtävien edellyttämän toimintakyvyn kehittämisen. Tähän liittyvässä seurannassa varmistutaan erityisesti siitä, että strategiasa määritetyt kehittämisen painopistealueet on otettu huomioon. Tässä työssä ei voida unohtaa kestävä kehityksen ulottuvuutta. Käytännön toimintana tämä ilmenee esim. turvallisuusverkkohankkeessa, jossa hallinnonalat ylittävien ja keskitettyjen tieto- ja viestintäteknologisten ratkaisujen avulla vähennetään energiankulutusta ja matkustustarvetta ja sitä kautta hiilidioksidipäästöjä.

2.8. Kansainvälinen kriisinhallinta

Puolustushallinto vastaa sotilaallisesta kriisinhallinnasta, jonka tavoitteena on palauttaa kriisialueen turvallisuus. Kriisinhallinta on tärkeä turvallisuuspolitiikan keino, jolla Suomi osaltaan

pyrkii edistämään maailman konfliktialueiden vakautta. Kriisinhallinta on vastuun kantamista ja kansainväliseen yhteistyöhön osallistumista, joka parantaa Suomen omaa turvallisuutta sekä tukee kansallisen puolustuksen ja kansainvälisen yhteistoimintakyvyn kehittymistä. Kriisinhallintatoiminnan tavoite on palauttaa kriisialueen vakaus, millä luodaan edellytyksiä yhteiskunnan kestäväälle jälleenrakentamiselle. Samalla ehkäistään konfliktien leviämistä ja vaikutuksia kuten pakolaisuutta ja huumekauppaa. Kriisinhallintatoiminnassa edistetään kestävästä kehityksen periaatteita huomioimalla muun muassa ihmisoikeuksien kunnioittaminen, naisten ja lasten asema sekä oikeusvaltioperiaatteen vahvistaminen ja ympäristöön liittyvät turvallisuuskysymykset. Kriisinhallinnalla luodaan siis edellytyksiä kestäväälle kehitykselle. Kestävä kehitys ehkäisee tehokkaasti konfliktien syntyä.

Kriisinhallinnan toiminta-alueena ovat yleensä hauraat ja toimintakyvyttömät valtiot, minkä huomioiminen tulee olla kriisinhallinnan erilaisten toimintojen lähtökohtana. Tarvitaan konfliktin laaja-alaista ymmärtämistä ja laajaa keinovalikoimaa sekä kriisinhallintatoimijoiden koordinoitua yhteistyötä, jotta yhteiskunnan turvallisuus ja kokonaisvaltainen kestävä kehitys mahdollistuu. Sotilaallinen kriisinhallinta ja siviilikriisinhallinta käyttävät erilaisia keinoja, mutta tukevat ja täydentävät toisiaan. Kriisinhallinnan ohella on huomioitava myös humanitaarisen avun ja kehitysavun keinot. Puolustushallinto on aktiivisesti mukana kriisinhallinnan kehittämistyössä osallistumalla kokonaisvaltaisen kriisinhallintastrategian valmisteluun ja uudistamalla omia toimintatapojaan. Kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan keskeinen elementti on myös kriisinhallinta-alueen viranomaisien ja kansalaisyhteiskunnan osallistuminen kriisinhallintaan. Tähän kuuluu myös kriisialueiden omien kriisinhallintavalmiuksien kehittämisen tukeminen. Suomi kehittää valmiuksiaan osallistua myös erilaisiin koulutus-, neuvonta-, jälleenrakennus-, ympäristö- ja tukitehtäviin kriisialueilla muun muassa osallistumalla operaatioalueen turvallisuus- ja puolustussektorin kehittämiseen ja valmistautumalla kriisinhallinnan koulutustoimintaan.

Kriisinhallintaan osallistuminen tapahtuu kansainvälisessä yhteistyössä Euroopan unionin, Naaton, YK:n, ETYJ:n ja pohjoismaisen yhteistyön puitteissa. Puolustushallinto ylläpitää ja kehittää nopean toiminnan sotilaallisia kykyjään ja valmiuksiaan osallistumalla muun muassa joukkojen koulutukseen, harjoituksiin ja arviointiin.

3. PUOLUSTUSHALLINNON KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEET JA TOIMENPIDE- EHDOTUKSET

Puolustushallinnon kestävä kehityksen päätavoite on kestävä kehityksen valtavirtaistaminen puolustushallintoon. Yksityiskohtaiset tavoitteet liittyvät yhteistyöverkoston tunnistamiin puolustushallinnon kestävä kehityksen painopistealueisiin. Tavoitteissa on huomioitu kansallinen kestävä kehityksen strategia, hallinnonalan lakisäätöiset tehtävät ja strategiset linjaukset.

Tavoitteisiin liittyvillä toimenpide-ehdotuksilla kehitetään hallinnonalan toimintaa kohti kestävämpää kehitystä. Ohjelman toimeenpanossa on tarkoitus määrittää kullekin tavoitteelle myös kestävä kehitystä kuvaavat indikaattorit.

Kestävä kehityksen valtavirtaistaminen puolustushallintoon edellyttää ekologisten, taloudellisten, sosiaalisten ja kulttuuristen näkökohtien tasapainoista huomioimista hallinnonalan kaikessa toiminnassa. Se edellyttää toimenpiteitä ja toimintatapojen muutosta kaikilta hallinnonalan toimijoilta, riittävää tietoisuutta kestävästä kehityksestä ja sen periaatteiden omaksumista osaksi jokapäiväistä toimintaa. Toimintaa tulee tarkastella kokonaisuutena ja yksittäisiä toimintoja osana toisiinsa vaikuttavana verkostoa.

3.1. Kestävä kehityksen tietoisuuden parantaminen

Tavoitteena on henkilöstön riittävä tietoisuus kestävästä kehityksestä, hallinnonalan tehtävien ja jokapäiväisen toiminnan yhtymäkohdista kestävään kehitykseen ja miten omalla toiminnallaan voi edistää kestävä kehitystä. Tavoitteena on myös lisätä varusmiesten, reserviläisten ja kriisinhallintaan osallistuvien kestävä kehityksen tietoisuutta.

Kestävä kehityksen valtavirtaistamisen edellytyksenä on hallinnonalan toimijoiden ja henkilöstön riittävä tietoisuus kestävästä kehityksestä, kestävä kehityksen seurauksista ja sen ulottuvuuksista sekä hallinnonalan tehtävien yhtymäkohdista kestävään kehitykseen. Puolustushallinnolla on merkittävänä yhteiskunnallisena toimijana mahdollisuus ja myös vastuu vaikuttaa myönteisesti oman henkilöstön ja koulutettavien kestävä kehityksen mukaiseen myönteiseen suhtautumiseen. Erityisenä haasteena on yleisen asevelvollisuuden myötä tuleva mahdollisuus vaikuttaa nuorison suhtautumiseen kestävä kehityksen mukaiseen toimintaan ja tukea siten yhteiskunnan kestävä kehityksen edistymistä puolustushallintoa laajemminkin.

Toimenpide-ehdotuksia:

- Annetaan tehtävien edellyttämä kestävä kehityksen koulutus henkilöstölle, varusmiehille, reserviläisille ja kriisinhallintaan osallistuvalla henkilöstöllä.

3.2. Vaikutusten arvioinnin kehittäminen puolustushallinnossa

Tavoitteena on hallinnonalan tietoisuus toiminnan sekä politiikkojen, strategioiden, suunnitelmien, ohjelmien ja hankkeiden ekologisista, taloudellisista, sosiaalisista ja kulttuurisista vaikutuksista.

Puolustushallinnossa laaditaan politiikkoja, strategioita, ohjelmia, suunnitelmia ja hankkeita, joilla maanpuolustusta kehitetään pitkäjänteisesti. Puolustushallinnon toiminnalla on merkittäviä vaikutuksia ympäristöön ja yhteiskuntaan. Vaikutusten arviointi osana riskienhallintaprosessia on tehokas työkalu, joka luo edellytykset sille, että kestävä kehityksen näkökohdat tulevat oikea-aikaisesti huomioon otetuiksi politiikka-, strategia-, ohjelma-, suunnitelma- ja hanketason toiminnassa. Toiminnan itsearviointilla (esim. EFQM-malli) kehitetään laatutyön lisäksi myös vaikutusten arviointia.

Suunnitelmien, ohjelmien ja hankkeiden vaikutusten arviointia sekä toiminnanharjoittajan velvollisuuksia ohjataan muun muassa seuraavilla säädöksillä: laki suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista, laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä, ympäristönsuojelulaki, maankäyttö- ja rakennuslaki ja laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta. Lainsäädännön lisäksi on muita erillisoheja, kuten valtioneuvoston päätös säädösvalmisteluun liittyvästä vaikutusten arvioinnista. Lainsäädännön tarkoittamia vaikutuksia voivat olla esimerkiksi vaikutukset ihmisiin, luontoon ja sen monimuotoisuuteen, rakennettuun ympäristöön, maisemaan, luonnonvaroihin tai lainsäädäntöön. Toiminnanharjoittajan on oltava selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, terveys-, turvallisuus- ja ympäristöriskeistä sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista.

Toimenpide-ehdotuksia:

- Sovelletaan edistyksellisesti vaikutusten arviointia politiikka-, strategia-, ohjelma-, suunnitelma- ja hanketason toiminnassa.
- Täydennetään käytössä olevia itsearviointimenetelmiä sisällyttämällä siihen ympäristönäkökulma (esim. CAF (Common Assessment Framework) – kestävä kehityksen liite).

3.3. Kestävä kehitys varuskuntien (vast. sotilasalueiden) toiminnassa

Tavoitteena on, että varuskuntien (vast. sotilasalueiden) toiminta on sotilaallinen tehtävä huomioiden ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä. Lisäksi tavoitteena on tukea monikeskuksista ja verkottuvaa aluerakennetta, edistää yhteistyötä ja kumppanuutta sekä yhteiskäyttömahdollisuuksia.

Valtakunnallista sotilasalueverkostoa kehitetään turvallisuus- ja puolustuspoliittisten linjausten mukaisesti osana muun yhteiskunnan kehitystä. Varuskunnat (vast. sotilasalueet) ovat valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti merkittäviä taloudellisia, ympäristöllisiä, sosiaalisia ja kulttuurisia toimijoita, joilla on huomattavaa yhteiskunnallista vaikutusta. Nämä toimintakokonaisuudet tukevat monikeskuksista ja verkottuvaa aluerakennetta tukeutuen myös alueellisiin palveluihin ja resursseihin.

Varuskuntien (vast. sotilasalueiden) kehittämisessä keskeistä on sotilaallinen tehtävä (ml. tekniikka ja teknologia) ja siihen liittyvät kehitysnäkymät, resurssit (talous, henkilöstö, materiaali, alueet, toimitilat, rakenteet, asunnot), ympäristö (ympäristönsuojelu, terveys ja turvallisuus, kulttuuriarvot) ja yhteiskunnallinen vuorovaikutus (kansallinen ja kv. yhteistoiminta, kumppanuus, maanpuolustustahdon edistäminen). Myös sotilasalueiden rakentaminen ja ylläpito (ml. jätehuolto) tapahtuu elinkaarivastuullisesti.

Varuskuntia (vast. sotilasalueita) kehitetään tehtävien edellyttämällä tavalla sotilaallisista lähtökohdista kestävästi toimiviksi ja muun yhteiskunnan kehitykseen ja aluerakenteeseen luontevasti integroiduiksi osaamis- ja koulutuskeskuksiksi. Kehittämisessä huomioidaan myös muun yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen vaatimukset ja maanpuolustusta tukevat kumppanuudet. Valtioneuvoston linjaukset (mm. ilmasto- ja energiastrategia, valtakunnallinen jättesuunnitelma, valtion toimitilastrategia) ohjaavat osaltaan sotilasalueiden kehittämistä ja toimintaa.

Toimenpide-ehdotuksia:

- Uudistetaan varuskuntien (vast. sotilasalueiden) kehittämisen, alue-, tila- ja ympäristöhallinnan sekä ympäristökoulutuksen ohjeistukset ja prosessit vastaamaan kestävä kehityksen periaatteita.
- Ennaltaehkäistään ja minimoidaan ampuma- ja harjoitustoiminnan ympäristöhaittoja kehittämällä ja soveltamalla toimintaan parasta käyttökelpoista tekniikkaa ja ympäristön kannalta parhaita käytäntöjä.
- Sovelletaan ympäristöjärjestelmiä (esim. ISO 14001, Green Office) puolustushallinnon toimintaan kaikilla tasoilla.
- Parannetaan toiminnan ja toimitilojen energiatehokkuutta.

- Suunnitellaan, rakennetaan ja ylläpidetään sotilasalueita elinkaarivastuullisesti.

3.4. Hyvän työnantajan toimintamalli sekä henkilöstön ja koulutettavien asevelvollisten hyvinvointi ja turvallisuus

Tavoitteena on hyvän työnantajan toimintamalli, joka edellyttää panostusta työelämän laatuun sekä yksilön että työyhteisön näkökulmasta. Pitkäjänteisellä ja tavoitteellisella henkilöstöpolitiikalla tuetaan kestäväen kehityksen hyväksyttävyyttä erityisesti palkatun henkilöstön ja asevelvollisten piirissä. Tavoitteena on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja suvaitsevaisuutta sekä ehkäistä nuorten syrjäytymistä. Työsuojelun toimin taataan terveellinen, turvallinen ja viihtyisä työ- ja palvelusympäristö.

Pätevän työvoiman saamisessa ja palveluksessa pitämisessä puolustushallinnon tulee olla hyvä työnantaja ja työyhteisö. Tämä tapahtuu huolehtimalla työnantajakuvasta, tehtävien houkuttelevuudesta, hyvästä työilmapiiristä sekä henkilöstön asemasta ja osaamisen kehittymisestä. Hyvän työnantajan menettelytavat, hyvän työyhteisö ja hyvä palvelusympäristö asettavat erityisiä vaatimuksia johtamiselle ja esimiestyölle; osaamisen johtamiselle; työyhteisöjen, työhyvinvoinnin, työsuojelun ja palvelusturvallisuuden kehittämiseksi; tasa-arvo- ja suvaitsevaisuus-työlle sekä palkkapolitiikalle ja rekrytoinnille.

Osaamisen johtaminen ja hallinta ovat keskeisiä menestystekijöitä puolustushallinnon kestäväälle kilpailukyvyllä työnantajana, hallinnonalan toiminta- ja palvelukyvyllä ja tuloksellisuudelle sekä henkilöstön työhyvinvoinnille. Puolustushallinnon työnantajana tulee edistää henkilöstön ura- ja tehtäväsuunnittelua, liikkuvuutta sekä monipuolisen kokemuksen hankkimista, erityisesti kansainvälisissä tehtävissä.

Työhyvinvointiin, työsuojeluun, työssä jaksamiseen, työyhteisön johtamiseen ja toimintatapoihin on kiinnitettävä puolustushallinnossa enemmän huomiota. Henkilöstön terveys ja hyvinvointi on nähtävä entistä selvemmin tärkeänä menestystekijänä, työ- ja palveluspaikkojen toimintakyvyllä ja tuloksellisuudelle. Puolustushallinnon työsuojelun tavoitteena on terveellinen, turvallinen ja viihtyisä työ- ja palvelusympäristö sekä työ- ja palvelusoloista aiheutuvien terveyden menetysten vähentäminen sekä palkatulle henkilöstölle että koulutettaville asevelvollisille. Palvelusturvallisuuden hallinta on kiinteä osa myös sotilaallisten kriisinhallintaoperaatioiden toteuttamista. Kunkin operaation riskiarviointi ja palvelusolosuhdekartoitukset tukevat kriisinhallintahenkilöstön palvelusturvallisuuden kehittämistä.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteiden edistäminen koskee sekä puolustushallinnon palkattua henkilöstöä, sotilaallista kriisinhallintahenkilöstöä ja koulutettavia asevelvollisia. Työnantajan tulee edistää naisten ja miesten tasapuolista sijoittumista erilaisiin tehtäviin sekä luomaan molemmille yhtäläiset mahdollisuudet uralla etenemiseen. Tasa-arvon edistäminen

edellyttää myös kehittämään työoloja sellaisiksi, että ne soveltuvat sekä naisille että miehille. Naisten osuutta päätöksenteossa tulee lisätä. Työnantajan on tietenkin myös huolehdittava mahdollisuuksiensa mukaan siitä, ettei työntekijä joudu sukupuolisen häirinnän tai ahdistelun kohteeksi. Puolustushallinnon palkkausjärjestelmät edistävät ja varmistavat naisten ja miesten välistä samapalkkaisuutta.

Kansainvälistyvä, monikulttuurinen ympäristö edellyttää puolustushallinnolta palvelukykyä yhdenvertaisuuteen sisältyvän suvaitsevaisuuden periaatetta noudattaen. Puolustushallinnon yhdenvertaisuussuunnittelun tärkein tehtävä on edistää yhdenvertaisuuden toteutumista sekä ehkäistä välitöntä ja välillistä syrjintää puolustushallinnon toiminnassa ja toimintaympäristössä.

Nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi asetettujen poliittisten tavoitteiden toteuttamiseksi kaikkien nuorten saamisessa koulutukseen ja työelämään hyödynnetään paremmin varusmiespalvelusta lähes koko miesikäluokan tavoittavana toimintona. Kotiutuville varusmiehille ja palveluksensa ennen aikaisesti keskeyttävillä järjestetään mahdollisuus kotiutuskeskusteluun ja tehdään tarvittaessa kotiutumissuunnitelma. Samalla tarjotaan sekä kutsunnoissa että varusmiespalveluksen keskeytyessä tukipalvelua jatkosuunnitelmien vahvistamisessa. Erityisesti asevelvollisten taloudellisen ja sosiaalisen aseman kehittäminen edellyttää poikkihallinnollista yhteistyötä.

Toimenpide-ehdotuksia:

- Selvitetään riskien arviointimenetelmiä käyttäen puolustushallinnon virastojen ja niiden hallintoyksiköiden toimintaan liittyvät vaaratekijät ja arvioidaan niiden merkitys henkilöstön ja koulutettavien asevelvollisten terveydelle ja turvallisuudelle.
- Asetetaan puolustushallinnon organisaatioiden tulossopimukseen ja tulostavoitteisiin työhyvinvoinnin, työsuojelun ja palvelusturvallisuuden kehittämiseen liittyviä tavoitteita ja toimenpiteitä, jotka liittyvät työilmapiiriin mittaustuloksiin, sairauspoissaolojen määriin ja tapaturmien esiintymistiheyteen.
- Ylläpidetään ajantasaista tasa-arvosuunnitelmaa puolustushallinnon virastoissa ja valtavirtaistetaan tasa-arvonäkökulma kaikkeen henkilöstö- ja koulutussuunnitteluun sekä työsuojelun toimintaohjelmatyöhön.

3.5. Kestävät hankinnat puolustushallinnossa

Tavoitteena on tehdä suunnitelmallisia, kustannustehokkaita ja tarkoituksenmukaisia materiaali- ja palveluhankintoja. Kestävän kehityksen näkökohdat huomioidaan kaikissa hankinnoissa

puolustusmateriaalihankintojen erityispiirteiden sallimissa rajoissa. Elinkaariajattelulla parannetaan materiaalitehokkuutta ja vähennetään hankintojen ympäristökuormitusta.

Valtioneuvoston 8.4.2009 antamalla kestävien julkisten hankintojen periaatepäätöksellä kannustetaan kaikkia julkisia toimijoita kestäviin hankintoihin. Periaatepäätöksessä esitetään tavoitteita julkisten varojen käytölle sekä toimenpiteitä, joihin ryhdytään kasvihuonepäästöjen, jätemäärän ja ympäristön kemikalisoitumisen pienentämiseksi sekä luonnonvarojen kestävästä käytön ja ympäristömyönteisten innovaatioiden edistämiseksi.

Puolustushallinnon tehtävänä on toimeenpanna periaatepäätöksen linjaukset hallinnonalan siviilihankintojen osalta sekä soveltaa näitä periaatteita mahdollisuuksien mukaan myös puolustusmateriaalihankinnoissa. Puolustusmateriaalin luonteen takia mahdollisesti vain osalle puolustusvälineistä kyetään asettamaan ympäristökriteerit. Myös poikkeusoloissa kestävien hankintojen periaatteita on mahdollista noudattaa vain soveltuvin osin.

Materiaalista suorituskykyä kehitetään puolustusvoimien tehtäväalueilla ja hankittavan materiaalin tulee pääsääntöisesti olla käytettävissä kansalliseen puolustukseen, muiden viranomaisien tukemiseen ja sotilaalliseen kriisinhallintaan.

Puolustushallinnon hankinnoissa huomioidaan kestävästä kehityksestä eri ulottuvuudet koko materiaalin elinjaksoilla. Merkittävässä hankinnoissa hyödynnetään elinkaariarviointia palvelun tai tuotteen elinkaaren aikaisten ympäristövaikutusten selvittämiseksi. Pitkäjänteisellä ja tehokkaalla suunnittelulla, yhteishankinnoilla, tehokkaalla kunnossapidolla ja huollolla, vastuullisella tarpeettomasta materiaalista luopumisella sekä pitkäikäisten tuotteiden hankinnalla pyritään kokonaistaloudellisuuteen sekä materiaalitehokkuuden parantamiseen. Laatujärjestelmillä varmistetaan sekä hankintaprosessin että hankittavien tuotteiden vaatimustenmukaisuus, pyritään saavuttamaan säästöjä ja huomioimaan elinkaarivastuullisesti hankintojen ympäristönäkökulma. Toimittajilta edellytetään tiettyjä standardit täyttäviä laatu- ja ympäristöjärjestelmiä sekä Kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleissopimuksen ja suositusten noudattamista.

Toimenpide-ehdotuksia:

- Noudatetaan valtioneuvoston kestävien julkisten hankintojen periaatepäätöstä puolustushallinnon siviilihankinnoissa ja hankintatoimessa.
- Huomioidaan kestävästä kehityksestä näkökulma mahdollisimman hyvin puolustusmateriaalihankinnoissa.
- Jatketaan laadunhallintajärjestelmien (esim. ISO 9001, ISO 14001, AQAP) käyttöönottoa.
- Lisätään hankintahenkilöstön osaamista liittyen kestäviin hankintoihin.

3.6. Kestävän kehityksen edistäminen sotilaallisella kriisinhallinnalla

Tavoitteena on edistää sotilaallisella kriisinhallinnalla toiminta-alueen vakautta, turvallisuutta ja kestävää kehitystä. Sotilaalliset kriisinhallintatehtävät toteutetaan paikalliset olosuhteet ja tehtävän luonne huomioiden ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävällä tavalla.

Kestävä kehitys ja kriisinhallinta ovat keskinäisriippuvaisia. Puolustushallinnolla on merkittävä rooli kestävä kehityksen edistämiseksi sotilaallisella kriisinhallinnalla osana kokonaisvaltaista kriisinhallintaa.

Sotilaallisessa kriisinhallinnassa vastuu kestävä kehityksen edistymisestä on puolustushallinnolla. Tavoitteena on toimia turvallisuuden ja resurssien sallimissa puitteissa kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti. Operaation onnistumista edistää oma esimerkillinen kestävä kehityksen periaatteet huomioon ottava toiminta tukikohdissa ja niiden ulkopuolella.

Kestävä kehityksen mukaista on suunnitella, rakentaa ja ylläpitää tukikohdat niin, että ne olisivat operaation päättyessä luovutettavissa yhteiskunnan aluerakennetta tukien kohdealueen tarpeisiin. Kriisinhallintaoperaation onnistumista edesauttaa kohdealueen infrastruktuurin jälleenrakennuksen käynnistäminen turvallisuustilanteen sallimissa rajoissa mahdollisimman nopeasti jo sotilaallisen kriisinhallinnan aikana.

Toimenpide-ehdotukset:

- Selvitetään tarkemmin sotilaallisen kriisinhallinnan ja kestävä kehityksen liittymäpinnat, sekä kestävä kehityksen edistämiseksi tarvittavat toimintatavat.
- Uudistetaan sotilaalliseen kriisinhallintaan liittyvät tila- ja ympäristöhallintaa sekä koulutusta koskevat ohjeistukset vastaamaan myös kestävä kehityksen periaatteita.
- Huomioidaan kestävä kehityksen periaatteet kansallisen kriisinhallintastrategian toimeenpanossa.
- Huomioidaan sotilaallisen kriisinhallinnan tutkimus- ja kehittämistoiminnassa kestävä kehityksen periaatteet (esimerkiksi operaatioiden vaikuttavuusarviointia kehitettäessä huomioidaan myös kestävä kehityksen näkökulma).

3.7. Itämeren turvallisuuden ja suojelun edistäminen

Tavoitteena on edistää Itämeren turvallisuutta tehokkaalla maanpuolustuksella, kehittämällä Itämereen liittyvää viranomaisyhteistoimintaa ja yhteiskunnan elintärkeitä toimintojen turvaamista sekä edistää Itämeren ympäristönsuojelua.

Itämeressä korostuvat kaikki kestävän kehityksen elementit. Itämeri on ekologisesti herkkä, hauras ja suurelta osin saastunut sisämeri. Itämeren taloudellinen merkitys on suuri. Suomen ulkomaankaupasta suurin osa tapahtuu merikuljetuksin. Monet toimialat, kuten esimerkiksi maa- ja metsätalous, teollisuus, energiantuotanto, kalastus, virkistys ja turismi ovat Itämerestä riippuvaisia. Itämerellä on myös monia kulttuurisia asumiseen ja yhdyskuntarakenteeseen sekä sosiaaliseen kehitykseen ja kanssakäymiseen liittyviä ulottuvuuksia. Itämerellä on lisäksi huomattava turvallisuus- ja energiapoliittinen globaali merkitys. Itämereen kohdistuu monia kestävän kehityksen haasteita ja uhkia, joista myös Suomi on sitoutunut kantamaan oma vastuunsa.

Maanpuolustuksen kannalta Itämerellä on tärkeä merkitys. Sotilaallisen maanpuolustuksen ohella puolustushallinnolla on merkittävä rooli Itämeren merenkulun yleisessä turvallisuudessa. Viranomaisten välinen merellisten toimijoiden (METO) yhteistyö on parantanut reaaliaikaisista merenkulun tilannekuvaa sekä tehostanut resurssien yhteiskäyttöä. Merivoimien alusten (ml. öljyntorjunta-alukset) monikäyttöisyydellä on merkittävä vaikutus kansalliseen Itämeren öljyntorjuntakykyyn. Hallinnon turvallisuusverkko (TUVE) mahdollistaa jatkossa yhteistoiminnan kehittämisen.

Itämeren ravinnepäästöjen vähentämiseksi puolustushallinto parantaa Itämeren valuma-alueella sijaitsevien jäteveden puhdistuslaitosten tehokkuutta ja alusten jätevesien talteenottoa.

Toimenpide-ehdotuksia:

- Kehitetään Itämeren turvallisuuteen liittyvää viranomaisyhteistyötä.
- Vähennetään Itämereen kohdistuvia haitallisia ympäristövaikutuksia ja osallistutaan Itämeren suojelua ja luonnon monimuotoisuutta koskeviin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin.
- Osallistutaan Sektoritutkimuksen neuvottelukunnan turvallisuusjaoston Itämeritutkimushankkeisiin.
- Jatketaan öljyntorjuntakyvyn kehittämistä.
- Jatketaan hallinnon turvallisuusverkon kehittämistä rannikolla ja merialueella.

3.8. Ilmasto- ja energiapoliittisten tavoitteiden edistäminen

Tavoitteena on hillitä ilmastonmuutosta vähentämällä energiankulutusta, parantamalla energiatehokkuutta ja lisäämällä uusiutuvien energialähteiden osuutta kokonaisenergiankulutuksesta.

Ilmastomuutos on yksi suurimmista globaaleista kestäväen kehityksen haasteista, johon vastataan kansainvälisellä yhteistyöllä. Suomi on sitoutunut kantamaan oman vastuunsa ilmastonmuutoksen hillitsemisestä ja sopeutumiseen liittyvistä toimenpiteistä.

Valtioneuvoston hyväksymässä ilmasto- ja energiapoliittisessa strategiassa on kansalliset tavoitteet, jotka koskevat myös puolustushallintoa. Haitalliset ilmastovaikutukset kohdistuvat erityisesti energiantuotantoon ja energiankulutukseen. Valtioneuvoston ilmasto- ja energiapoliittiset linjaukset velvoittavat hallinnonaloja asettamaan omaan energiankäyttöön kohdistuvat haasteelliset energiansäästötavoitteet, laatimaan energiankäytön tehostamissuunnitelman sekä käynnistämään suunnitelman mukaiset toimet säästötavoitteen saavuttamiseksi. Puolustushallinto on selvittänyt toimintansa yhtymäkohdat ilmastonmuutokseen ja on käynnistänyt toimenpiteet ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi.

Puolustushallinnossa energiankulutus aiheutuu puolustusvoimien tehtävien toteuttamisesta ja puolustushallinnolla olevien toimitilojen sähkö- ja lämpöenergiankulutuksesta. Sotilaalliseen toimintaan liittyvän energiankulutuksen säästömahdollisuuksia rajoittavat lakisääteisten tehtävien veloitteet sekä maa-, meri- ja ilmavoimien kaluston erityispiirteet. Tämän vuoksi puolustushallinnon energiansäästötavoitteet kohdistetaan erityisesti toimitilojen sekä niissä käytettävien laitteistojen (mm. toimistokoneet, tietovoimalat ja tiedonsiirtojärjestelmät) energiatehokkuuden parantamiseen.

Toimenpide-ehdotuksia:

- Laaditaan puolustusvoimien toiminnan erityispiirteet huomioiva toimintaa koskeva ilmasto- ja energiaohjelma.
- Käynnistetään toimitiloja koskevan energiatehokkuusjärjestelmän (ETJ) mukaiset toimenpiteet.
- Vähennetään toiminnan ympäristövaikutuksia hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia ja parantamalla prosessienergiatehokkuutta

4. PUOLUSTUSHALLINNON KESTÄVÄN KEHITYKSEN OHJELMAN TOIMEENPANO JA KESTÄVÄN KEHITYKSEN MUKAISEN TOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Vastuu kestävän kehityksen edistämisestä puolustushallinnossa on kaikilla toimijoilla. Puolustusministeriön tehtävänä on oman toimintansa lisäksi ohjata muun puolustushallinnon kestävän kehityksen mukaista toimintaa.

Puolustushallinnon kestävän kehityksen ohjelma, sen tavoitteet ja toimenpiteet sisällytetään puolustushallinnon toiminnan ja talouden pitkän, keskipitkän ja lyhyen aikavälin suunnittelu-, toteutus- ja seurantajärjestelmään sekä toimeenpannaan ja resursoidaan kehys- ja talousarviosuunnittelulla. Ohjelman vaikutuksia on arvioitu liitteessä 4.

Kestävän kehityksen ohjelman toteutus jalkautetaan puolustushallinnon kaikkien toimijoiden vastuulle osaksi kaikkea toimintaa. Käytännön toteutus tapahtuu prosessimaisella työskenteilyllä ja yksittäisistä tavoitteista ja toimenpiteistä vastaavat asianomaiset ydin- ja alaprosessit. Yhteistyöverkosto esittää, että toimenpide-ehdotusten toimeenpano aloitetaan viipymättä resurssien sallimissa puitteissa. Ohjelman toteutukseen vaikuttavat resurssien lisäksi myös yhteiskunnallinen ja teknologinen kehitys.

Kuva 1. Puolustushallinnon kestävän kehityksen jatkuvan parantamisen malli.

Puolustushallinnon kestävä kehitys yhteistyöverkostolla on tärkeä rooli kestävä kehityksen mukaisen toiminnan jalkauttamisessa osaksi kaikkea toimintaa hallinnonalan kaikkien toimijoiden kaikilla toimintasoilla. Yhteistyöverkosto seuraa, arvioi ja kehittää puolustushallinnon kestävä kehityksen mukaista toimintaa ja kestävä kehityksen ohjelman toteutusta ja tekee ehdotuksia toiminnan kehittämisestä.

Puolustushallinnon kestävä kehityksen mukainen toiminta ja ohjelma esitetään tarkistettavaksi tarvittaessa hallitusohjelman ja valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisten sekä kestävä kehityksen linjausten mukaisesti.

LÄHTEET

"Kohti kestäviä valintoja, Kansallisesti ja globaalisti kestävä Suomi" Kansallinen kestävä kehityksen strategia, 5/2006

Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2009

Valtioneuvoston selonteko pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategiasta, 6.11.2008

Valtioneuvoston periaatepäätös kestävien valintojen edistämisestä julkisissa hankinnoissa

Suomen kokonaisvaltainen kriisinhallintastrategia, 9.11.2009

Turvallisesti tulevaisuuteen - Puolustusministeriön strategia 2025

Puolustushallinnon henkilöstöpoliittinen strategia

Puolustusministeriön materiaaliolipoliittinen strategia

Puolustusministeriön yhdyskunta- ja ympäristöpoliittinen strategia

Kansainvälisen puolustuspolitiikan strategia 2007-2025

<http://www.ymparisto.fi>

Laki suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista, 8.4.2005/200

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä, 10.6.1994/468

Ympäristönsuojelulaki, 4.2.2000/86

LIITE 1. Kestävän kehityksen ulottuvuuksien määritelmät

Ympäristöhallinnon kotisivuilla (www.ymparisto.fi) kestävän kehityksen määritelmät, ulottuvuudet ja pääomalajit on esitetty seuraavasti:

Kestävän kehityksen määritelmiä

"Kestävä kehitys on kehitystä, joka tyydyttää nykyhetken tarpeet viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa". Gro Harlem Brundtland (1987)

"Kestävä kehitys tarkoittaa sitä, että jätämme tuleville sukupolville yhtä paljon mahdollisuuksia kuin meillä on ollut, ellei jopa enemmän." Maailmanpankin pääjohtaja Ismail Serageldin (1990 –luvun loppu)

Kestävän kehityksen ulottuvuudet

Ekologinen kestävyys

Kestävän kehityksen perusehtona on biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien toimivuuden säilyttäminen sekä ihmisen taloudellisen ja aineellisen toiminnan sopeuttaminen pitkällä aikavälillä luonnon kestävyyskykyyn. Kansallisten toimien lisäksi kansainvälinen yhteistyö on hyvin keskeisessä asemassa pyrittäessä ekologiseen kestävyYTEEN.

Taloudellinen kestävyys

Taloudellinen kestävyys on sisällöltään ja laadultaan tasapainoista kasvua, joka ei perustu pitkällä aikavälillä velkaantumiseen tai varantojen hävittämiseen. Kestävä talous on edellytys yhteiskunnan keskeisille toiminnoille. Siihen pitkäjänteisesti tähtäävä talouspolitiikka luo otolliset olosuhteet kansallisen hyvinvoinnin vaalimiselle ja lisäämiselle.

Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys

Sosiaalisessa ja kulttuurisessa kestävyudessa keskeisenä kysymyksenä on taata hyvinvoinnin edellytysten siirtyminen sukupolvelta toiselle. Yhä jatkuva väestönkasvu, köyhyys, ruoka- ja terveydenhuolto, sukupuolten välinen tasa-arvo sekä koulutuksen järjestäminen ovat maailmanlaajuisia sosiaalisen kestävyuden haasteita, joilla on merkittäviä vaikutuksia ekologiseen ja taloudelliseen kestävyYTEEN. Näihin haasteisiin vastaaminen vaatii suuria ponnistuksia sekä yksittäisiltä valtioilta että kansainväliseltä yhteisöltä.

Kestävän kehitys pääomalajeittain

- inhimillinen pääoma (esim. osaaminen, tiede, tutkimus ja kehitys, patentit)
- fyysinen pääoma (esim. tuotantokoneistot, infrastruktuuri, rakennettu ympäristö)
- sosiaalinen pääoma (esim. lainsäädäntö, hallinto, sosiaaliset verkostot, luottamus ja legitimitetti)
- luontopääoma (uusiutuvat ja uusiutumattomat luonnonvarat)

LIITE 2. Kansallisen kestävän kehityksen strategian 2006 visio ja tavoitteet

VISIO: Hyvinvoinnin turvaaminen luonnon kantokyvyn rajoissa kansallisesti ja globaalisti

TAVOITE: Hyvä elämä kestävässä yhteiskunnassa

Tasapaino luonnonvarojen käytön ja suojelun välillä

- Kasvihuonekaasupäästöjen rajoittaminen
- Energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön lisääminen
- Ilmastonmuutoksen haitallisiin vaikutuksiin sopeutuminen
- Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen
- Kestävien tuotantotapojen edistäminen
- Kulutustottumusten muuttaminen
- Itämeren tilan parantaminen
- Luonnonvarojen kulttuurisen merkityksen vaaliminen

Kestävät yhdiskunnat kestävässä aluerakenteessa

- Monikeskuksinen ja verkottuva aluerakenne
- Toiminnallisesti monipuoliset ja rakenteellisesti eheät yhdiskunnat sekä hyvä elinympäristö
- Elinvoimainen maaseutu ja sen palvelujen turvaaminen
- Liikennejärjestelmä- ja tietoyhteiskuntapalvelut toimivan yhteiskunnan ja vuorovaikutuksen perusedellytyksenä

Kansalaiset – hyvinvointia koko elämäntapaan

- Tasapaino yksilön ja yhteiskunnan vastuun välillä
- Työelämän laatu
- Eri sukupolvien yhteenkuuluvuus
- Syrjäytymisen ja köyhyyden ehkäisy
- Terveellisten elämäntapojen ja toimintakyvyn edistäminen sekä terveysuhkien torjuminen
- Kansallinen identiteetti ja monikulttuurinen Suomi
- Kansalaisvaikuttamisen edistäminen

Talous kestävän kehityksen turvaajana

- Suomen kilpailukyky ja työpaikkojen turvaaminen
- Hyvinvointiyhteiskunnan keskeisten palvelujen ja tulonsiirtojen turvaaminen

Suomi globaalina toimijana ja vastuunkantajana

- Suomen toimintaperiaatteet kansainvälisessä yhteistyössä
- Lähialueiden kehitys
- Vaikuttaminen EU-politiikkaan
- Suomi globaalina vastuunkantajana

Kestävien valintojen tukeminen

- Kestävää kehitystä edistävä kasvatus ja koulutus
- Tutkimus ja kehitys, osallisuus ja innovaatiot
- Taloudelliset ohjaukeinit

LIITE 3. Puolustushallinnon kestävän kehityksen yhteistyöverkoston asettamispäätös

Yhteistyöverkoston kokoonpanoa on toimeksiannon mukaisesti täydennetty henkilövaihdoksista johtuen.

Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

ESITTELY
MINISTERIJILLE

1 (1)

FI.PLM.21164
10632/3540/2003

Resurssipoliittinen osasto/yljohtaja Eero Lövönen

// 2.2008

Asia

Esitys, että puolustusministeriö asettaa kestävän kehityksen strategian toimeenpanoon liittyvän puolustushallinnon yhteistyöverkoston.

Yhteistyöverkoston tehtävänä on edistää, arvioida ja seurata Suomen kestävän kehityksen strategian toimeenpanoa puolustushallinnossa.

Yhteistyöverkoston puheenjohtajaksi nimetään yksikön johtaja Antti Kivipelto ja varapuheenjohtajaksi erityisasiantuntija Hanna Uusitalo puolustusministeriöstä sekä muiksi jäseniksi neuvotteleva virkamies Tuija Karanko, erityisasiantuntija Anu Sallinen, erikoistutkija Terhi Ylitalo ja hallitusneuvos Matti Piispanen puolustusministeriöstä, ympäristöyllitarkastaja Raakel Jaloniemi ja ylitarkastaja Minna Branders Pääesikunnasta, ympäristöyllitarkastaja Teemu Pasanen Ilmavoimien Esikunnasta, komentaja Aimo Jokela Merivoimien esikunnasta, sosiaalipäällikkö Timo Lahti Maavoimien Esikunnasta, everstiluutnantti Ari Suominen ja ympäristöpäällikkö Tytti Martikainen (myös yhteistyöverkoston sihteeri) Maavoimien Materiaalilaitoksen Esikunnasta ja johtava asiantuntija Timo Mäkelä Puolustushallinnon rakennuslaitoksesta.

Kestävän kehityksen (ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen ulottuvuus) tehokas jalkauttaminen puolustushallintoon ja kansallisen kestävän kehityksen strategian toimeenpanon edistäminen, arviointi ja seuranta vaativat tuekseen hallinnonalan keskeisten toimijoiden eri alojen asiantuntijoista muodostettavan yhteistyöverkoston.

Yhteistyöverkosto tekee tarvittaessa esityksiä hallinnonalan toiminnan kehittämiseksi, kuulee alan asiantuntijoita, voi asettaa alatyöryhmiä ja täydentää kokoonpanoaan.

Yhteistyöverkoston määräaika päättyy 31.12.2012. Yhteistyöverkoston työ tehdään virkatyötä ja kunkin osallistujan työnantaja vastaa edustajansa matka- yms. kustannuksista. Yhteistyöverkosto asetetaan hallinnollisesti puolustusministeriön resurssipoliittisen osaston yhteyteen, joka vastaa kokousten järjestämiseen, asiantuntijoiden kuulemisiin yms. liittyvistä hallinnollisista yms. kustannuksista.

Toimivalta VMOS 9 ja 11 §

Päätös
Toimenpiteet

Esitys hyväksytään

Jyri Häkämies

TOIMENPITEET

Jäjjennös esittelylistasta toimenpiteitä varten

- Yhteistyöverkoston jäsenet

TIEDOKSI

PLM / osastot, TPAK

PE

ILMAVE

MAAVE

MERIVE

PEMATLE

PHRAKL

YM/Suomen kestävän kehityksen toimikunnan pääsihteeri

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Posti- ja viestikortin osoite
PL 33

Käyttösääntö
Användningsregler
Postal Address
E-postin maksu- ja osoite
00130 Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone
(09) 14401
Internat. +358 9 14401

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 80244
Internat. +358 9 160 80244

s-posti, internetit
e-post, internet
e-mail, internet
puolustusministeriö@defence.fi
www.defence.fi

LIITE 4. Puolustushallinnon kestävä kehityksen ohjelman vaikutusten arviointi

Puolustushallinnon kestävä kehityksen ohjelmalla pyritään kehittämään puolustushallinnon toimintaa ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävämpään suuntaan. Ohjelmassa on huomioitu toiminnan kansainvälinen, valtakunnallinen ja alueellinen ulottuvuus sekä tunnistettu hallinnon rooli, velvollisuudet ja mahdollisuus vaikuttaa myönteisesti kestävä kehityksen edistämiseen puolustushallinnon toiminnalla.

Ohjelman arvioidaan parantavan toiminnan tehokkuutta ja kokonaistaloudellisuutta. Myös vaikutukset ympäristöön ja henkilöstöön arvioidaan myönteisiksi. Ohjelma edellyttää hallinnon ohjeistusten tarkistamista, toimintatapamuutoksia ja henkilöstön koulutusta. Ohjelman toteutukseen vaikuttavat resurssit sekä yhteiskunnallinen ja teknologinen kehitys. Ohjelman luonteesta johtuen etenkin kustannusvaikutusten arviointiin liittyy huomattavia epävarmuustekijöitä. Yksityiskohtaiset vaikutukset tarkentuvatkin toimeenpanon yhteydessä.

Vaikutukset talouteen: Ohjelma edellyttää investointeja esimerkiksi toimitilojen energiatehokkuuteen, henkilöstön koulutukseen, laatujärjestelmien kehittämiseen, käyttökelpoisen parhaan tekniikan ja parhaiden käytäntöjen käyttöönottoon, joista aiheutuu todennäköisesti lyhyellä aikajaksolla lisäkustannuksia. Investointien arvioidaan olevan kuitenkin pidemmällä aikajaksolla kokonaistaloudellisia etenkin energiatehokkuuden paranemisen, elinkaariajattelun ja toimintatapamuutosten kautta. Kokonaistaloudellisuutta tukee myös vaikutusten arvioinnin kehittämisen myötä parantuva riskien hallinta.

Vaikutukset henkilöstöön: Ohjelman ei arvioida edellyttävän merkittäviä lisähenkilöresursseja. Tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttaminen tukee henkilöstön ja asevelvollisten terveyteen ja turvallisuuteen liittyvää myönteistä kehitystä. Ohjelman toteuttaminen edistää myös työelämän laatua, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä ehkäisee syrjintää ja syrjäytymistä. Ohjelmaan sisältyvä henkilöstön ja asevelvollisten koulutus lisää hallinnon osaamista, joka hyödyttää yhteiskuntaa laajemminkin.

Vaikutukset ympäristöön: Ohjelman ympäristövaikutukset arvioidaan kokonaisuudessaan myönteisiksi. Ympäristöjärjestelmät, parhaan ympäristön kannalta käyttökelpoisen tekniikan ja parhaiden käytäntöjen käyttöönotto, energiasäästöistä aiheutuvat päästövähennykset, elinkaariajattelu ja kestävä kehityksen tietoisuuden lisääntyminen vähentävät toiminnan ympäristökuormitusta. Myös ohjelman mukainen vaikutusten arviointi ja laatujärjestelmien edistykseellinen soveltaminen vähentävät puolustushallinnon toimintaan liittyviä ympäristöriskejä ja haitallisia ympäristövaikutuksia.

Vaikutukset lainsäädäntöön: Ohjelma edellyttää hallinnon ohjeistusten tarkistamista ja osin myös uudistamista. Ohjelman toimeenpanossa selviävät mahdolliset muut säädösmuutostarpeet.